

NOTITIE – Digital Omnibus-wetgeving van de Europese Commissie

Aan:

Commissie Digitalisering, Eerste Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de griffier

Namens:

Senator mr. Cees van de Sanden (Fractie Van de Sanden)

Datum: 20 november 2025

1. Inleiding

Deze notitie belicht de op 19 november jl. gepubliceerde Digital Omnibus-wetgeving van de Europese Commissie. De beoogde herziening en vereenvoudiging van dataregels wordt enerzijds gezien als kans om regeldruk te verlagen, maar roept anderzijds zorgen op over de bescherming van fundamentele rechten. Gezien de mogelijke structurele gevolgen voor privacy, digitale soevereiniteit en democratische controle is het van belang dat de Kamer deze ontwikkelingen zorgvuldig duidt.

2. Doel en strekking van het Digital Omnibus-voorstel

De Commissie beoogt met het Omnibus-pakket een brede harmonisatie en technische opschoning van bestaande digitale regelgeving. Doel hiervan is het wegnemen van inconsistenties en het vergemakkelijken van naleving, met name voor kleinere ondernemingen.

Critici plaatsen echter kanttekeningen bij de wijze waarop deze ‘versimpeling’ wordt ingezet: niet uitsluitend als technische opschoning, maar potentieel als middel om beleidsmatige wijzigingen in te voeren buiten de gebruikelijke, diepgaande wetgevingsprocedures.

3. Gevolgen voor grondrechten van EU-burgers

De aangekondigde vereenvoudiging raakt rechtstreeks aan privacy- en gegevensbeschermingsnormen.

Potentiële voordelen:

- Minder complexe regelgeving kan naleving door bedrijven verbeteren en innovatie bevorderen.

Zorgen:

- Versimpeling kan leiden tot afzwakking van essentiële waarborgen, zoals expliciete toestemming, dataminimalisatie en beperkingen op datadeling.
- Nieuwe, breed geformuleerde grondslagen voor gegevensverwerking kunnen leiden tot ongewenste of systematische verwerking van persoonsgegevens.

- Instellingen zoals het FRA benadrukken dat vereenvoudiging slechts verantwoord is wanneer robuuste rechtsbescherming wordt behouden.

4. Samenhang met andere beleidsterreinen

Het Omnibus-pakket raakt verschillende domeinen:

- Economische Zaken en de interne markt: verlaging van regeldruk staat centraal, maar mag privacybescherming niet ondermijnen.
- Veiligheid en justitie: vereenvoudigde data-toegang kan voor opsporing aantrekkelijk zijn, maar staat op gespannen voet met de bescherming van communicatiegegevens en encryptie.
- Consumentenbescherming en innovatie: evenwicht tussen gebruikersrechten en commerciële datastromen blijft kwetsbaar.
- Deze samenhang maakt duidelijk dat het voorstel verder reikt dan louter technische wijzigingen.

5. Regulerende shortcuts en procedurele zorgen

Er zijn aanwijzingen dat de Commissie gebruikmaakt van procedurele versnelling:

- Zeer diverse wijzigingen worden gebundeld in één pakket, wat parlementaire controle bemoeilijkt.
- Gedelegeerde en uitvoeringshandelingen kunnen belangrijke inhoudelijke keuzes buiten het zicht van wetgevers plaatsen.
- Consultaties en impactanalyses lijken niet altijd volledig of openbaar.
- Dit alles kan leiden tot een verzwakking van democratische toetsing en transparantie op een terrein dat fundamentele rechten raakt.

6. Belang van uitgebreide informatievoorziening aan de Eerste Kamer

Gezien de omvang en complexiteit van het voorstel is tijdige, diepgaande voorlichting noodzakelijk om:

- de balans te kunnen beoordelen tussen vereenvoudiging en rechtsbescherming;
- inzicht te krijgen in zowel economische baten als risico's;
- alternatieven en mitigaties te verkennen;
- tijdig een weloverwogen Nederlands standpunt binnen de EU-procedure te bepalen.

7. Benoemen van een rapporteur als essentieel instrument

Het Reglement van Orde biedt de commissie de mogelijkheid een rapporteur aan te wijzen. Dit dossier leent zich hiervoor vanwege:

- de omvang en technische complexiteit;
- de impact op fundamentele rechten;
- de samenhang met uiteenlopende beleidsterreinen;
- de procedurele snelheid en mogelijke regulatoire shortcuts.

Een rapporteur kan verdiepend onderzoek verrichten en de Kamer voorzien van gestructureerde en periodieke informatie.

8. Mogelijke opdrachtformulering voor de rapporteur

De commissie zou de rapporteur de volgende opdracht kunnen geven:

De rapporteur wordt verzocht om de Digital Omnibus-wetgeving integraal te analyseren, met bijzondere aandacht voor:

1. de gevolgen voor fundamentele rechten (privacy, gegevensbescherming en digitale autonomie);
2. de regulatoire risico's van vereenvoudiging, waaronder deregulering, gedelegeerde normstelling en ontbrekende impactanalyses;
3. de economische motieven achter het voorstel en de verhouding tot de interne markt en regeldruk;
4. de samenhang met andere beleidsterreinen zoals veiligheid, opsporing, cybersecurity en consumentenrechten;
5. het opzetten van consultaties met relevante stakeholders en onafhankelijke experts;
6. periodieke rapportage aan de betrokken commissies;
7. het opstellen van een eindrapport voorafgaand aan relevante besluitmomenten.

9. Conclusie

Het Digital Omnibus-pakket biedt kansen voor administratieve lastenverlichting, maar kent duidelijke risico's voor de bescherming van fundamentele rechten, vooral wanneer vereenvoudiging wordt ingezet als vehikel voor beleidswijzigingen. Een proactieve en deskundige houding van de Kamer is cruciaal.

Het benoemen van een rapporteur stelt de Kamer in staat om dit complexe dossier zorgvuldig en tijdig te beoordelen.

10. Beslispunt

Wil de commissie de Kamer voorstellen een rapporteur te benoemen die de Digital Omnibus-wetgeving onderzoekt en periodiek rapporteert over voortgang, gevolgen en risico's?